

Naslovnica > Lifestyle > JAVNI PROSTOR – POTREBA ILI LUKSUZ (4): dobri umjetnički projekti mogu unijeti...

Lifestyle

JAVNI PROSTOR – POTREBA ILI LUKSUZ (4): dobri umjetnički projekti mogu unijeti potpuno novi duh u grad

Katarina Fiorović 26. prosinca 2020.

0

Javni prostor osim kao mjesto za druženje, susrete, kao i za zadovoljavanje potreba grada (promet, povezanost, komunalije), može, i često i jest, mjesto umjetničkog izraza, koji oplemenjuje našu svakodnevnicu. Kako su se umjetnici i njihova djela kroz prošlost ostvarivali u javnom prostoru Dubrovnika u arhitekturi, koja i danas oduševljava, ispričala nam je **Jelena Tamindžija**, kustosica Umjetničke galerije Dubrovnik i licencirana vodička, autorica ture "**Umjetnici iz fundusa UGD u javnom prostoru**", koja je oduševila Dubrovčane i zbog koje telefoni u Galeriji ne prestaju zvoniti.

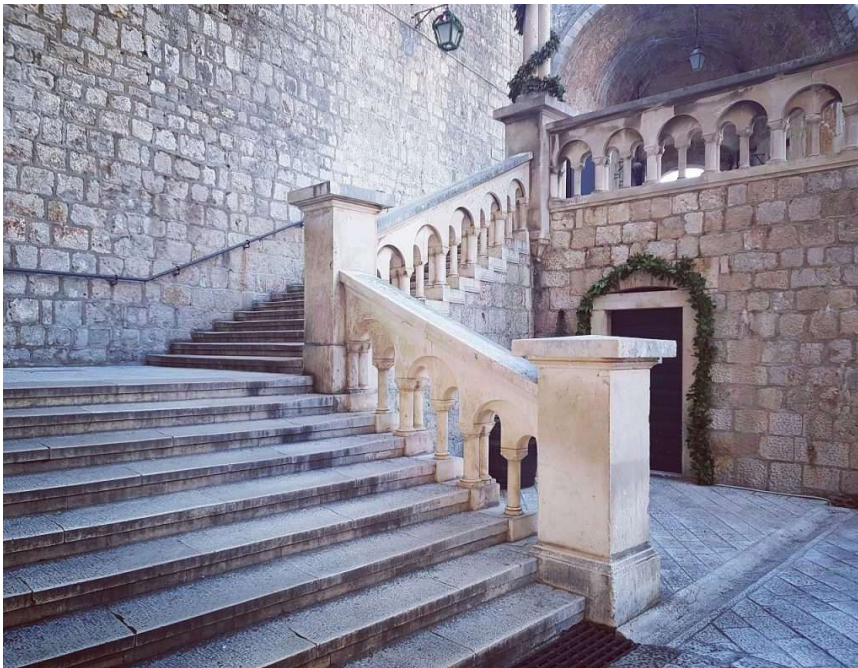
Dok je sjedala na zubarskoj stolici svog najdražeg Pera Šutala, Jelena je osmislila vodičku turu, koja nas kroz bližu povijest vodi intervencijama umjetnika u javnom prostoru Dubrovnika.

-Dok je on (o.p. Pero), kao i uvijek nešto pjevušio, ja sam u glavi razmišljala o zadatku prijedloga programa za Dubrovački zimski festival. Budući da sam prošle godine položila za vodiča, slušajući većinu svojih kolega vodiča, primijetila sam da se ture većinom odnose na povijest Republike do dolaska Francuza, malo se spomene Austro-Ugarska i odmah se pokrene priča o padu Jugoslavije i Domovinskom ratu. Period koji intenzivno

istražujem upravo je kraj 19. i 20. stoljeće **koji u Dubrovniku obiluju zaista vrijednim arhitektonskim i umjetničkim projektima u smislu intervencije u javni prostor**, i to same stare gradske jezgre. Ovom sam turom htjela pažnju usmjeriti lokalnom stanovništvu upravo na važne političke događaje koji su oblikovali javni prostor i mijenjali nazive ulica i ukazati da današnji prostor nije isključivo rezultat barokne interpretacije grada nakon Velike trešnje 1667. godine, već su suvremeni umjetnici itekako utjecali na oblikovnu odrednicu grada.

Javni prostor i intervencije u njemu dio su politike, koje ideologije i vlasti ostavljaju iza sebe. Dubrovačka povijest 19. i 20. stoljeća bila je burna i prepuna promjena od činjenice kako je Republika, u samo dva stoljeća promijenila čak sedam različitih država, a slijedom toga i društvenih i državnih uređenja. A kako se to odrazilo u prostoru?

-Revolucionarno djelovanje Ivana Meštrovića u Dubrovniku, njegov projekt ulaznog stubišta u Grad te spomenik Petru I. Karađorđeviću i sv. Vlahu, koji su nekada zajedno bili postavljeni na ulaz na Stradun, izazvali su brojne reakcije Dubrovčana na tog „vlaškog kralja“, kako su ga zvali. U kontekstu uspostave Kraljevine SHS došlo je do promjene naziva ulica, a nakon njegovog odgođenog odlaska u Italiju kod kraljice Elene di Savoia za vrijeme uspostave Nezavisne države Hrvatske i do uklanjanja spomenika Petru I. Karađorđeviću „Osloboditelju“. Za vrijeme NDH Dubrovnik je, kao sjedište Velike župe Dubrava, ponovno mijenjao nazive ulica, a Meštrovića poslao na služenje zatvorske kazne s ispisanom smrtnom presudom od koje ga je spasio Vatikan.

Ulaz u Grad s Pila – foto: Ivona Šimunović

-Zanimljivo je bilo slušati reakcije sudionika, koji su dodatnim informacijama obogatili turu.

Važno je sagledati cijelu sliku, kontekst vremena i shvatiti zašto je netko u danim prilikama izabrao određeni smjer te zašto se nekome takav smjer učinio pozitivnim s obzirom na informacije koje su mu dane. Meštrovića promatram kroz prizmu gorljivog Jugoslavena, koji se kako vrijeme odmiče, razočarava u tu istu ideju jer se ona udaljava od prvotne zamisli.

Spomenik Petru I. Karađorđeviću

-Uvijek se sjetim sata profesorice povijesti Ivane Miošić, koja nam je dala prvi program nacističke stranke ne kazujući nam o čemu se radi. Pitala nas je o kvaliteti programa, njihovim zahtjevima i mjerama za očuvanje radnih mjesta te bismo li mi glasali za njih. Svi smo složno digli ruke za. Ne smijemo zaboraviti da je upravo takav program, koji se kasnije transformirao u jednu od najgorih ideologija u novoj povijesti, bio demokratski izabran.

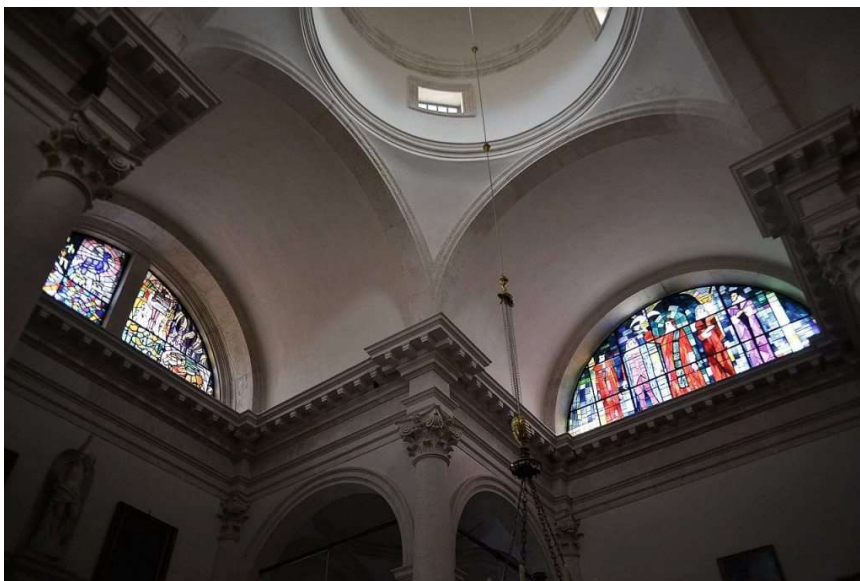
I nakon 2. svjetskog rata i uspostave SFRJ, Meštrović je kao umjetnik djelovao u javnom prostoru Dubrovnika, ali i ovaj put njegovo djelo bilo je sporno, kao i djelo Iva Dulčića.

-Spomenik Marinu Držiću kojeg je na poziv organizacijskog odbora Dubrovačkih ljetnih igara 1957. izradio, već 1958. tadašnja vlast je odlučila sakriti zbog njegova navodnog „svećeničkog“ karaktera. Bivša država istovremeno potiče kult Marina Držića kao osobe koja nije bila sklona vlasteli, aristokratskom ustroju države, i uopće Dubrovačkoj Republici, što se slagalo s promicanjem vrijednosti i važnosti „onih drugih“, radničke klase bivše države, ali im smeta Držićev svećenički angažman.

Spomenik Marinu Držiću, rad Ivana Meštrovića

-Da situacija nije crno-bijela, govori i velika crkvena narudžba vitraja za crkvu sv. Vlaha koju izrađuje Ivo Dulčić 1972. u povodu 1000. obljetnice parčeve feste. Dulčić izvanrednim talentom izrađuje cijeli ikonografski dijapazon duhovnih i svjetovnih vrijednosti Dubrovnika. I on je, kao i Meštrović, ali i brojni drugi umjetnici, bio u svoje vrijeme kritiziran, a njegov se revolucionaran rad u sakralnom slikarstvu smatrao kontroverznim. Ipak dubrovački nadbiskup Severn Pernek inzistira na odabiru i obrani Dulčića.

Dulčićevi vitraji na crkvi sv. Vlaha

Jelena ističe kako je rad, danas pomalo zaboravljenog Koste Strajnića, prvog ravnatelja Umjetničke galerije Dubrovnik značajno utjecao na razvoj likovnog izraza brojnih umjetnika u Gradu, kao i na oblikovanje javnog prostora.

Donio je sa sobom knjižnicu s knjigama o umjetnosti i monografijama iz tadašnjih zapadnoeuropskih središta umjetnosti u kojima je živio. Upravo ovakve izdvojene i zaista naukom potkovanе ličnosti uspjele su donijeti velike promjene u tadašnji Dubrovnik. Kosta Strajnić inzistirao je na obveznim javnim arhitektonskim natjecanjima što je rezultiralo brojnim odličnim prostornim rješenjima u Dubrovniku, kao što je izvanredno obavljen zahvat izgradnje tri luka na Arsenalu, rješenje arhitekata Kauzlarića i Gomboša koje je dobilo 1. nagradu na javnom natjecanju.

Arsenal

To nam treba biti dodatni motiv za poticaj današnjim suvremenim umjetnicima na djelovanje u javnom prostoru koji, kao što su Društvo prijatelja Dubrovnik te platforma „Grada gladan“ istaknuli, sve više nestaje.

Koji su to javni prostori u Dubrovniku koji bi se mogli oplemeniti umjetnošću?

Brojni su javni prostori, koji bi se mogli aktivirati u tom pogledu, počevši od parka Luja Šoletića u Gružu, malog Straduna na Babinom Kuku, parka pokraj Gimnazije na Pločama, te parka Gradac, koji se sada ipak uređuje novim arhitektonskim rješenjem. Ne bih tu odmah išla u osuđivačku praksu, kojoj smo mi Dubrovčani skloni, odmah upiremo prstom u gradsku upravu.

Park Gradac čeka uređenje

Smatram da bismo sami trebali inicirati veći broj konkretnih prijedloga i zaista dobrih prostornih i likovnih rješenja, koji bi oplemenili i aktualizirali zaboravljene javne prostore. Moramo imati na umu i kako s umjetnicima nije uvijek jednostavno raditi. Osobno nisam naišla na nerazumijevanje od strane gradske uprave za velike kulturne projekte na

otvorenom, dapače prilika i zanimanje su pruženi svaki put. Mislim kako struka treba poticati i prepoznavati dobre projekate po pitanju umjetničkih intervencija u prostoru, koji će se dalje predlagati za financiranje i potporu.

Nedostaje li intervencija suvremenih umjetnika u javnom prostoru Grada?

Smatram da suvremene umjetnosti u prostoru grada fali. Moramo biti svjesni kako dobri umjetnički projekti mogu u potpunosti unijeti novi duh u grad te da moramo imati na umu kako i naše vrijeme treba dati doprinos u kontinuitetu razvoja umjetničke misli i djela u povijesti, a ne se samo oslanjati na prošla vremena slavne povijesti.

Projekt kao što je primjerice Kožarićeva skulptura organskih formi sarkastičnog naziva „Nazovi me kako hoćeš“ koja je trebala biti postavljena na sjecište najprometnijih ulica Zagreba, Savske i Vukovarske, potpuno bi izmijenila vizuru ovog presijecanja starog i novog radničkog Zagreba, i zaista je šteta da se nije i da se ne inzistira na njezinoj izgradnji.

Skica skulpture Ivana Kožarića „Nazovi me kako hoćeš“

Članak je sufinanciran od strane Agencije za elektroničke medije u sklopu projekta "Javni prostor – potreba ili luksuz".

FOTO: Arhiva dubrovniknet.hr, Miho Skvrce i Ivona Šimunović

TAGS Urednički izbor

Prethodni članak

Božić u Šipanskoj Luci – mještani sami napravili jaslice i okitili bor ispred crkve sv. Antuna

Sljedeći članak

KRATKI REZOVI: Posveta velikanima koji su nas napustili

Katarina Fiorović

Iz teme

2020. U RETROVIZORU/ Marija Grazio: Još uvijek rovarim i tražim nova učenja i spoznaje

Dubrovnik Net - 7. siječnja 2021.

Lifestyle

GOTOVO JE: bilo je teško, ali odabrali smo najmaštovitije i najljepše božićne okućnice

Dubrovnik Net - 7. siječnja 2021.

Lifestyle

Skurić: protupotresna obnova je nužna, najugroženije su građevine na nasipu uz Stradun

Lea Pavlović - 7. siječnja 2021.

Vijesti

DANAS OBJAVLJENO

Frizerka iz Metkovića Daniela Žderić na svjetskom natjecanju osvojila 12. i 13. mjesto sa svojim svečanim frizurama

7. siječnja 2021.

BRAVO! Sedam kuhara iz naše županije kuha na Trgu u Petrinji

7. siječnja 2021.

Županija danas bez novih slučajeva zaraze, preminuo muškarac iz Konavala

7. siječnja 2021.

**2020. U RETROVIZORU/ Marija
Grazio: Još uvijek rovarim i
tražim nova učenja i spoznaje**

7. siječnja 2021.

Učitaj više ▾

DUBROVNETV.NET

DubrovnikTvNet

BEZ KOMENTARA:
Vodokršte u Čilipima

DubrovnikTvNet

**SUSRETI UTORKOM: s
Robertom Pančićem o
kvaliteti dubrovačke
gradnje i otpornosti na
potres**

DubrovnikTvNet

**ETO NAS: Kratki
duTVnet pregled 2020.**

DubrovnikTvNet

**KRATKI REZOVI: Bolje
sretna nova nego
nesretna stara!**

NAJNOVIJI KOMENTARI

Andrej on *Tri kombija osnovne pomoći za Petrinju
vraćena s granice na Kleku*

Tomislava Županović on *Bravo Meštre Hendić!
Građevinari su od ranog jutra u akciji, vlasnik
sanirane kuće u suzama: hvala vam!*

*JAVNI PROSTOR – POTREBA ILI LUKSUZ (5): Kako su
stanovnici Zlatnog potoka samoinicijativno uredili
prostor u kojem žive? | Dubrovačka Mreža* on *PRVI
REZULTATI ZBORA GRAĐANA Rekonstrukcija javne
rasvjete dijela Zlatnog potoka*

Nikola Duper on *Izvršena dijagnostika stare platane u
Mlinima*

Paval on *Izvršena dijagnostika stare platane u Mlinima*

Komentar tjedna by Lidija Crnčević

**KOMENTAR: Barač i Vlahušić su
se zagrlili, Raguz je počeo
čistiti,...**

27. rujna 2020.

Put oko Svijeta

PUTOPIS: Petra Kisić je odselila na Island, opisuje nam kako se...

19. prosinca 2020.

Slatki život Alise Nenadić

Nikad dosta čokolade u vašem životu? Ovo je Alisin recept za...

12. studenoga 2020.